

L'ESTAT DE LA **Qüestió**

La prostitució. Una mirada a la Barcelona que no surt a les fotos

Arran de l'aprovació de la ordenança cívica a Barcelona, diversos debats han sortit a la llum pública amb més força que anteriorment. Un d'aquests debats, al nostre entendre, ha estat al voltant de la prostitució, arran de la reformulació municipal envers l'ús de l'espai públic. Paradoxalment, fins a dia d'avui, la majoria de societats occidentals han defugit resoldre aquesta qüestió, degut a una doble moral que ha fomentat que es passés de puntetes sobre aquest tema, fins i tot obviant que aquest "negoci" mou multitud de diners –fins a 18.000 milions d'euros l'any a l'Estat espanyol segons dades de la Unió Europea–, alhora que ofereix multitud de cares diferents, i no només la marginal, com es sol presentar aquesta. El sexe, i la prostitució, no entenen de classes socials.

Avui per avui, el codi penal espanyol es limita a perseguir el tràfic de persones (que afecta especialment a dones sense papers), la prostitució de menors i el proxenetisme, és a dir, l'explotació de prostitutes per part de terceres persones, encara que sigui amb el seu consentiment. D'altra banda, el fet que en la legislació laboral no hi hagi cap referència a la prostitució com a activitat econòmica (a diferència del que recull la Organització Internacional del Treball) fa que aquesta esdevingui una activitat "al·legal", on la negociació i transacció entre la persona que ofereix serveis sexuals i el client no és una activitat il·lícita. Però, paradoxalment, es deixa un important marge de maniobra als proxenetes i bandes organitzades, que treuen rèdit d'una activitat que aprofita les esclertes legals com són, per exemple, els clubs o les saunes, i que tenen un important component juvenil.

El cert és que el proxenetisme (i la prostitució) no només són presents a les cantonades dels carrers més degradats de la ciutat, tal com es sol transmetre, sinó que sota una cortina legal, també es dona entre les parets de clubs de tot tipus, ja sigui constant com a persones hostatjades en aquests locals o bé sigui amb contractes de cambres. I més enllà, si ens fixem en dades com les que presenta l'Institut Català de les Dones, on s'apunta que un de cada quatre homes de l'Estat espanyol ha utilitzat els serveis d'alguna prostituta, o bé en els càlculs fets uns anys enrere per part de l'Institut de la Mujer, pels quals es considera que hi ha unes 300.000 prostitutes en el conjunt de l'estat, només podem concloure que ens trobem davant d'una qüestió que no és, en cap cas, secundària i de la qual en depenen les condicions de vida d'un bon grapat de persones.

Cas apart mereix el cas de la prostitució masculina, un fenomen a l'alça, tot i que minoritari (representa un 10% del total dels treballadors i treballadores sexuals) on hi té força pes la prostitució homosexual. Un tipus de prostitució, a més, que es dona en saunes o al carrer, però no pas als clubs. Aquest fet, per a nosaltres, reforça encara més la visió que apunta que la prostitució és una de les múltiples violències de gènere vigents, amb un clar component patriarcal on són els homes qui contracten serveis sexuals.

L'ESTAT DE LA **Qüestió**

Així doncs, des del Consell de la Joventut de Barcelona (CJB), pensem que és imprescindible promoure un debat entre tots els agents implicats, ja que considerem inviable afrontar fenòmens com els de la prostitució sense conèixer quina és la realitat en que aquesta es mou.

Més enllà de l'imprescindible anàlisi concret, considerem que la solució adequada passa per aprendre dels pros i contres de les dues principals corrents de pensament feministes, més enllà del prohibicionisme derivat de la moral tradicional, que tot i perseguir la prostitució i a les persones que l'exerceixen, no presenta solucions a aquest fet i s'acarnissa amb la prostitució més lligada a la marginalitat. Així, ens volem acostar a l'abolicionisme i la legalització/reglamentarisme que, a la vegada, han donat lloc a dos models d'actuació estatal, coneguts com a model suec i model holandès.

les postures a favor de la **legalització** de la prostitució consideren que és la única manera per la qual dignificar i treure de la marginalitat aquesta ocupació, sempre i quan aquesta sigui voluntària. Aquest fet permetria una millor qualitat de vida (en termes de salut, econòmics) de les persones que l'exerceixen i facilitaria la persecució d'aquella prostitució forçosa. Alhora, consideren que les prostitutes simplement són dones que han decidit treballar amb el seu cos (i no amb el seu cap o venent la seva força de treball), un fet inclús, que les converteix en dones que han assolit unes quotes superiors de llibertat sexual. Majoritàriament, defensen una reglamentació de la prostitució que fomenti l'empoderament de la prostituta i no pas d'intermediaris (amb el risc que aquests esdevinguin proxenetes), ni que obeeixi als interessos estatals o del capital.

En canvi, l'**abolicionisme** també és un discurs ben present als debats feministes, que beu de la tradició marxista. A grans trets, considera que la sexualitat, el sexe, no es poden concebre com un producte amb el qual comercialitzar, sinó que ha de ser una activitat lliure i gratuïta. Alhora, el control i comerç de la sexualitat equival al control i comerç del cos femení, esdevenint, doncs, una cara més de les violències de gènere. Més enllà, i aquesta és la principal diferència, considera que no es pot parlar de prostitució conscient i voluntària, en tant que tota dona que decideix entrar en el circuit de la prostitució es troba sota la influència d'una forma d'organització social com és el patriarcat, sustentat en la submissió de la dona respecte a l'home. Defensen, doncs, la penalització de totes aquelles persones que siguin responsables directes o indirectes d'aquesta explotació sexual, i l'oferiment d'itineraris de reinserció a les prostitutes.

Ambdós corrents han donat lloc a dues vies alhora de legislar. El què coneixem com a **model suec** ha optat per la via abolicionista, on es penalitza al client que contracta serveis de prostitució, si bé també s'ofereixen itineraris i incentius per abandonar la prostitució. Aquesta tendència, força a contracorrent, ha fet desviar, en certa mesura, la prostitució cap a altres països però, segurament, també a ampliar el mercat negre. D'altra banda, trobem el **model reglamentarista holandès**, el majoritari a Europa,

L'ESTAT DE LA **Qüestió**

que opta per la via de la legalització i la regulació de la prostitució "voluntària", mesura que evidentment millora les condicions de vida d'aquelles prostitutes a les quals afecta la normativa, però que tampoc ofereix solucions a la prostitució forçosa i que segueix disposant d'un mercat negre sexual que encara ofereix majors beneficis.

Considerem, doncs, que ens trobem davant d'un important debat, que bàsicament gira sobre com donar solucions a les necessitats reals d'un seguit de dones que actualment exerceixen de treballadores sexuals i sobre la necessitat de superar una pràctica que comporta l'explotació real i forçosa d'una bona part de dones i nenes que a la vegada representen el percentatge més gran de persones que es dediquen a la prostitució.

Què volem?

En tot cas, des del CJB pensem que existeixen també un seguit de propostes d'actuació concretes que haurien de ser dutes a terme per part de les administracions i d'altres actors polítics:

- Cal implementar urgentment el Pla per a l'Abordatge Integral del Treball Sexual, impulsat des de la Regidoria de Dona i Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona, que pretén atendre i aproximar-se a les necessitats d'aquelles persones que exerceixen el treball sexual. És a dir, cal avançar en el desenvolupament de les línies estratègiques:
 - Crear (actualment, desenvolupar i desplegar) l'Agència d'ajuda a la prostitució amb la finalitat d'afrontar el fenomen de l'exercici de la prostitució a la ciutat.
 - Informar de tots els serveis públics disponibles, especialment els destinats a les persones: Serveis socials, serveis educatius i serveis sanitaris.
 - Recolzament i col·laboració amb les entitats i persones que es dediquen a la prostitució i/o que en són coneixedores de la realitat.
 - Establir els mecanismes necessaris per a un model d'atenció individual que defineixi itineraris personalitzats per atendre les demandes específiques de les persones que exerceixen la prostitució.
 - Coordinació i adequació de tots els serveis municipals a través de models d'atenció específics.
 - Persecució i repressió de les conductes atemptatòries contra la llibertat i identitat sexual de les persones que es puguin cometre a l'espai públic, especialment el proxenetisme.
- Cal que les administracions actuïn amb major contundència per a l'eradicació de les màfies que trafiquen amb dones, posant especial atenció en les dones immigrades, així com amb les menors d'edat. No poden repetir-se situacions com les recentment produïdes a la Ronda de Sant Antoni, on l'actuació policial es va produir amb molta posterioritat al seguit de denúncies i protestes que alertaven d'aquella situació irregular.

L'ESTAT DE LA **Qüestió**

- Cal treballar des de l'àmbit preventiu i educatiu, tant sobre el dret a la salut sexual i reproductiva com sobre les relacions entre nois i noies en peu d'igualtat. Impulsant i apostant perquè la nostra societat assumeixi del tot el model sexualitat de llibertat i igualtat entre les persones.
- És imprescindible realitzar estudis rigorosos periòdics que estableixin la realitat i composició de la prostitució a Barcelona, que serveixin de mapa per observar quantes prostitutes i en quines condicions exerceixen (carrer, burdells, cases de massatges, *alt standing*), sobre quina és la seva formació, així com les seves expectatives de futur, i que serveixi, també, per conèixer el grau de proxenetisme existent. Considerem que han de ser institucions com l'Institut Català de les Dones, conjuntament amb els col·lectius de prostitutes i la mateixa Regidoria de Dona i Drets Civils, i amb les col·laboracions pertinents (Mossos d'Esquadra), qui financin, coordinin i dirigeixin aquest estudi.
- Conseqüentment, proposem la creació d'un Observatori de la Prostitució, lligat a l'Oficina per a la No Discriminació, dependent de la Regidoria de Dona i Drets Civils.
- Cal garantir els drets de les dones que es dediquen a la prostitució, però especialment cal promoure itineraris d'inserció sociolaboral que permetin a aquestes dones escollir entre un ventall d'oportunitats, des de la premissa que la prostitució és una activitat que atempta contra la igualtat entre les persones, tot i que sigui un fenomen real.
- Cal establir un debat profund, en la línia del que hem plantejat, que tingui en compte les dues percepcions majoritàries dins del feminisme. L'abolició, o bé el reconeixement dels drets laborals de les prostitutes. Sense un debat d'aquestes característiques, que compti amb tots els agents implicats (no les xarxes de proxenetes), considerem que és contraproductiu legislar en aquest sentit.